կը տիրէ, հոն յայտնապէս կը հնչուի = a, ինչպէս որ յանգն կը ցուցնէ[1]*։ Այս ամենէն կը հետեւի, որ հին հայերէն այ, ԺԳ և ԺԴ, դարերու կիլիկիոյ ժողովրդական կենդանի լեզուին մէջ, թէպէտ և դեռ ոչ այնպէս ընդհանուր, ինչպէս արդի արեւմտեան հայերէն*[2] *գաւառաբարբառի մէջ, այսու հանդերձ արդէն մեծաւ մասամբ զուտ* a *եղած է ։ Ի գրութեան սակայն հին երկբարբառական ձեւն դեռ ընդունելի մնացած է, և հետեւեալ տառադարձութիւնք կը ցուցնեն, որ գրական լեզուին մէջ հին երկբարբառական հնչումն, իբր ուսումնական և աւանդական՝ դեռ գործածական էր. այսպէս պայլ =* bail. *ֆայլեմ =* failem *և այլն։ Սակայն կարելի է որ կիլիկեան լեզուի ժամանակէն առաջ՝ երկբարբառական* (*այ* = ay) *հնչումն գործածական եղած չըլլայ։*

Տաշեան

---

1. *Այսպէս՝ օրինակի համար, Կոստանդեանցի հրատարակած (Թիֆլիզ 1892) միջին հայերէն երգերու մէջ՝ յանգ կը կազմեն փախենար և վայր* I, 11. *ուռայն և ամարժան* I, 36. *ունայն և կատարման* I, 36. *խաղայր և դիւանար* I, 42. *գայր և տըռար* I, 43. *կենայր և խապար* I, 43. *կու գայր, կու տայր և ձարտար* I, 43. *շատանայր և դըժար* I, 44. *երթայր և բարար* I, 44. *ամենայն և տան* I, 35. *միայն և չման* II, 6, *և այլն։*

2. *Ինչպէս՝ Լեհահայ, տաճկահայ և այլն, գաւառաբարբառներու մէջ։ Ընդհակառակն արեւելեան հայերէնի մէջ՝ ընդհանրապէս հին այ* (ai) *միաբարբառ* e *կ՚ըլլայ* (*հմմտ.* Palas. *էջ* 9)*։*

ԲԻՒՐԱԿՆ. — Կը հրատարակէ բանասիրական, տեղագրական, ազգագրական յօդուածներ։ Խմբ. *Ս. Պալքեան*։ — Գինն է 15 ֆր.։

Հասցէ Direction du «*Puraghn*» Bahtché kapou kazasker han N. 16 CONSTANTINOPLE.

ԱՐԴԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՍՐԲՈՒՀԻ ՏԻՒՍԱԲ

(ՎԻՊԱԳԻՐ)

Չէ եղած դար մը բոլոր մարդկութեան պատմութեան մէջ, այսքան զօրաւոր կերպով կռուող մարդկային ընկերական կարգ ու սարքին դէմ՝ որչափ անցեալ ԺԹԴ դարը։ Բոլոր

Սրբուհի Տիւսաբ:

մարդկութիւնը կարծես իր վիճակէն կը զժգոհի և գոհունակութիւնը խոյս տուած է մարդոց մէջէն։

Դարուն եզրակացութիւնը եղած է կարծես՝ դարուս սկիզբն Եւրոպան խռովող հաւասարութեան նուիրական սկզբունքին երկու խոշոր և հակաբնական ծայրայեղութիւններն, որոնք մարդկային ընկերական կազմակերպութեան հիմերը կործանելէ զատ՝ անոր շէնքը կործանել, և ընտանիքը, անհատականութիւնը — որ ամէնէն աւելին է — աշխատութիւնը սպաննել կը ջանան։ Այս երկու ծայրայեղութիւններն են, ընկերվարութիւնը՝ (socialisme)*, որ բնութենէն իսկ մարդուն չշնորհուած հաւասարութիւնը՝ մարդուն տալու անօրինակ և անտեղի նպատակաւ, աշխատութիւնը սպաննել կը ձգտի, մարդոց*